

ערב פסח שחל בשבת II - שיעור 102

I. **אכילת מצה שנילושה במי פירות - (פסקים ל"ה):** דמי פירות אין מחמיצין ועיין עוד בכרייתא דאין לשין עיסה ביין ואם לש ישרף מיד דברי רבי גמליאל וחכמים אומרים יאכל שאפשר לשומרה מחימוץ ומיהו עכ"פ חזינן דמי פירות מחמיץ. יש ד' שיטות לענין מי פירות אין מחמיצין.

(א) **לרש"י** דחמץ גמור לא הוי מיהו חמץ נוקשה הוי אפילו בלא מים והפירוש דאין מחמיצין שאין בו כרת אבל לאו יש בו.

(ב) **לתוספות** (ל"ה): דמי פירות בלא מים אינו מחמיץ כלל ומי פירות עם מים הוי חמץ נוקשה וקשה לשומרן מפני שממהרין להחמיץ יותר מבמים לכד.

(ג) **להרי"ף** - אין מחמיצין כלל בלא מים אבל יכול לשמרו מחימוץ אפילו במים.

(ד) **ולהרמב"ם** (ו - ה) דמי פירות בלא מים אין מחמיצין אבל יוצאה ידי חובתו בפסח ואינו מצה עשירה. עיין בעה"ש (תס"ז - ז)

למעשה (עיין ברמ"א (תס"ז - ד) שמתיר מי פירות רק לחולה או זקן הצריך לזה. ובמשנה ברורה (תס"ז - י"ח) "וכפי המנהג אפילו כבר לשה ואפאה מיד אין לאוכלה בפסח אלא ישהנו עד לאחר הפסח. ולהרמב"ם יש איסור לאכול מצה כזו ביום י"ד. ועיין באג"מ (ב - קנ"ה) שמתיר משום ספק ספיקא.

II. **אכילת מצה שנילושה במי פירות שיש בו קצת מים קודם הלישה אם בטל המים**

(א) **עיין בשו"ע** (תס"ז - ג) דמותר לכתחלה ליתן מים בשעת הבציר הואיל דכבר נתבטלו המים בשעת הבציר קודם שלשו העיסה. אבל קשיא מסעיף ו' - דחטה שנמצאת בדבש או ביין וחומץ מותר ובלבד שלא נתערב בהם מים.

(ב) **עיין במשנה ברורה** (סעיף י) דרוב האחרונים הסכימו דבעלמא לא מהני ביטול במים שנתערבו מקודם וצריך להחמיר לכתחלה ולשון המחבר שנתבטלו המים ביין אינו מדוקדק. וההיתר ביין משום שהמים והיין נתהפך ליין. ואם נתערב המים ביין אחר התסיסה בודאי אין עוד לאותו יין דין מי פירות ואסור במשהו

(ג) **עיין בבה"ל** (תס"ז ד"ה "הואיל") שיש כמה אחרונים שסוברים דאפילו ביין גמור נמי מיעוט המים מתבטלים במי פירות ודוקא בשעת לישת העיסה אם עירוב מים לא נתבטל. ומתוך הסתירה בין סעיף ג' וסעיף ו' דהמים שנתערב קודם לישת מותר (סעיף ג') ובשעת לישת אסור (סעיף ו') וכתב הבה"ל דאפשר לסמוך על המתירים משום דאפילו אם לא נתבטל המים ויש חשש חימוץ מכל מקום להרי"ף מותר לערב אפילו הרבה מים עם יין וללוש לכתחלה רק שצריך לשמור מחימוץ כשאר עיסה שנילושה במים ולפי זה אפילו לא ינגב התפוחים מהמים שעליו קודם הטחינה אינם נחשב מי פירות שנילושה במים לעשותו חמץ נוקשה

(ד) ועיין בערוך השלחן (תס"ז - י"ז) "ולענ"ד נראה פשוט דבסעיף ג' המים היו בשעת הבציר קודם פסח וכבר נתבטל משא"כ בסעיף ו' הוי בפסח." ועיין בערה"ש (תמ"ז - ט"ז) דהאוסרים אמרו עוד טעם דרק איסור בהיתר נתבטל ולא היתר בהיתר כמו מים ביין.

III. ולענין הברכה על מצה עשירה - פת הבאה בכיסנין

(א) דעת הלבוש דיטול ידיו אבל לא יברך על נטילת ידים אבל בשער הציון (קס"ח - ז) כתב דזה דעת יחיד וצריך לברך וכן המנהג. אין אומרים ספק ברכות להקל.

(ב) המשנה ברורה (קס"ח - כ"ד) הביא דשיעור סעודה לענין קביעות סעודה הוא ג' או ד' ביצים והגר"א חולק וצריך כשיעור סעודה קבועה (שבערך אחת ועשרים ביצים) ואם אין שם שיעור זה מברך בורא מיני מזונות. והאג"מ (ג - ל"ז) השיעור כשיעור הפת כשאוכלין עם בשר ודברים אחרים. וזה שיעור קטן

(ג) דעת הגר"ז דצריך ד' ביצים לבד ממה שאכל מדברים אחרים וכן כתב הברכי יוסף (קס"ח - ו) ועה"ש (י"ז) וכף החיים אבל המג"א (קס"ח - י"ג) סבר דהמאכלים אחרים מצטרפים לשיעור וכן כתב האג"מ (ח - קנ"ה).

עייין בערה"ש (קס"ח - י"ח) לענין פת הבאה בכיסנין על החתונות ועיין בשמירת שבת כהלכתה (ז - דף קע"ז) לקידוש בביהכנ"ס אחרי התפלה ואוכלים מיני מזונות וקוגל ושאר דברים. ולענין "מזונות Bread".

(ד) אם שבת קובעת לאכילת עראי של פת הבאה בכיסנין לברך המוציא וברכת המזון - עיין שו"ת יחזה דעת (ח - דף רפ"ח)

(ה) אם שבת זו קובעת שאי אפשר בענין אחר לסעודת שלישית יש מחלוקת דלהרדב"ז (ח - תפ"ט) קובעת אבל הברכי יוסף אין סעודת ג' קובעת דיכול לקיימה בבשר ודגים או פירות.

(ו) ועיין באג"מ (ח - קנ"ה) המחלוקת אם שבת קובעת רק כשאוכל שלא לסעודות המחוייבות אבל לסעודות המחוייבות לכו"ע הוא קביעות סעודה. ורב משה לא אכל סעודה שלישית כהגר"א ושל"ה ומג"א ועה"ש שסעודה זו צריך פת אחר מנחה גדולה ולכן נדחה בשבת זו וקיימו בדברי תורה וזמירות

למעשה) וכלל גדול בידינו דספק ברכות להקל. ועוד יש כלל גדול דחכם עיניו בראשו. ולכן טוב יותר לגדולים לאכול חמץ ולקטנים אפשר יותר טוב במצה עשירה. ודעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד ובלבד שיכוון לבו לשם שמים.